

Förskolan

Sammanfattning

Utskottet föreslår att riksdagen avslår samtliga motionsyrkanden om förskolan och hänvisar i huvudsak till gällande bestämmelser, pågående arbeten och vidtagna åtgärder. Sju motionsyrkanden behandlas förenklat eftersom de till sin huvudsakliga innebörd överensstämmer med motionsförslag som har behandlats tidigare under valperioden.

I betänkandet finns 22 reservationer (M, SD, C, V, L och KD).

Behandlade förslag

Cirka 50 yrkanden i motioner från allmänna motionstiden 2015/16.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut.....	3
Redogörelse för ärendet.....	7
Ärendet och dess beredning.....	7
Bakgrund.....	7
Utskottets överväganden.....	8
Förskolans inriktning och kvalitet.....	8
Genuspedagogik.....	13
Barnlitteratur i förskolan.....	14
Förskolans arbetsmiljö.....	16
Organisatoriska frågor.....	18
Kompetens- och personalfrågor.....	21
Erbjudande av förskola.....	23
Motioner som bereds förenklat.....	27
Reservationer.....	28
1. Förskolans läroplan, punkt 1 (M, C, L).....	28
2. Förskolans läroplan, punkt 1 (KD).....	28
3. Förskolans inriktning, punkt 2 (SD).....	29
4. Förskolans inriktning, punkt 2 (KD).....	30
5. Förskolepersonalens uppgifter, punkt 3 (SD, KD).....	30
6. Jämförande av förskolor, punkt 4 (KD).....	31
7. Förstärkt tillsyn, punkt 5 (SD, KD).....	31
8. Genuspedagogik, punkt 6 (SD).....	32
9. Barnlitteratur i förskolan, punkt 7 (V).....	32
10. Förskolans arbetsmiljö, punkt 8 (V).....	33
11. Organisatoriska frågor, punkt 9 (SD).....	34
12. Uppvärdera pedagogisk omsorg, punkt 10 (SD, KD).....	35
13. Öka tillgången till pedagogisk omsorg, punkt 11 (KD).....	36
14. Pedagogisk omsorg, punkt 12 (KD).....	36
15. Dagbarnvårdare, punkt 13 (SD).....	37
16. Öppen förskola, punkt 14 (KD).....	37
17. Kompetens- och personalfrågor, punkt 15 (SD).....	38
18. Information om anmälningsplikten, punkt 16 (SD).....	39
19. Erbjudande av förskola, punkt 17 (M).....	39
20. Erbjudande av förskola, punkt 17 (SD).....	40
21. Erbjudande av förskola, punkt 17 (C).....	41
22. Erbjudande av förskola, punkt 17 (V).....	42
Särskilda yttranden.....	44
1. Motioner som bereds förenklat, punkt 18 (SD).....	44
2. Motioner som bereds förenklat, punkt 18 (KD).....	44
<i>Bilaga</i>	
Förteckning över behandlade förslag.....	45
Motioner från allmänna motionstiden 2015/16.....	45

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Förskolans läroplan

Riksdagen avslår motionerna

2015/16:2569 av Andreas Carlson m.fl. (KD) yrkande 38,

2015/16:2774 av Camilla Waltersson Grönvall m.fl. (M) yrkande 6 och

2015/16:3073 av Anna Kinberg Batra m.fl. (M) yrkande 4.

Reservation 1 (M, C, L)

Reservation 2 (KD)

2. Förskolans inriktning

Riksdagen avslår motionerna

2015/16:63 av Robert Stenkvist och Stefan Jakobsson (båda SD)

yrkande 3,

2015/16:476 av Robert Stenkvist m.fl. (SD) yrkande 3 och

2015/16:2569 av Andreas Carlson m.fl. (KD) yrkande 37.

Reservation 3 (SD)

Reservation 4 (KD)

3. Förskolepersonalens uppgifter

Riksdagen avslår motion

2015/16:2569 av Andreas Carlson m.fl. (KD) yrkande 39.

Reservation 5 (SD, KD)

4. Jämförande av förskolor

Riksdagen avslår motionerna

2015/16:2569 av Andreas Carlson m.fl. (KD) yrkande 41 och

2015/16:2878 av Annika Eclund m.fl. (KD) yrkande 41.

Reservation 6 (KD)

5. Förstärkt tillsyn

Riksdagen avslår motion

2015/16:2878 av Annika Eclund m.fl. (KD) yrkande 42.

Reservation 7 (SD, KD)

6. Genuspedagogik

Riksdagen avslår motionerna

2015/16:63 av Robert Stenkvist och Stefan Jakobsson (båda SD)

yrkande 1,

2015/16:476 av Robert Stenkvist m.fl. (SD) yrkande 1 och

2015/16:3095 av Paula Bieler m.fl. (SD) yrkande 22.

Reservation 8 (SD)

7. Barnlitteratur i förskolan

Riksdagen avslår motion

2015/16:100 av Daniel Riazat m.fl. (V) yrkande 6.

*Reservation 9 (V)***8. Förskolans arbetsmiljö**

Riksdagen avslår motion

2015/16:100 av Daniel Riazat m.fl. (V) yrkande 5.

*Reservation 10 (V)***9. Organisatoriska frågor**

Riksdagen avslår motionerna

2015/16:64 av Robert Stenkvisst och Stefan Jakobsson (båda SD),

2015/16:476 av Robert Stenkvisst m.fl. (SD) yrkande 10,

2015/16:2282 av Larry Söder (KD) och

2015/16:3095 av Paula Bieler m.fl. (SD) yrkande 30.

*Reservation 11 (SD)***10. Uppvärdera pedagogisk omsorg**

Riksdagen avslår motion

2015/16:2569 av Andreas Carlson m.fl. (KD) yrkandena 42 och 44.

*Reservation 12 (SD, KD)***11. Öka tillgången till pedagogisk omsorg**

Riksdagen avslår motion

2015/16:2878 av Annika Eclund m.fl. (KD) yrkande 43.

*Reservation 13 (KD)***12. Pedagogisk omsorg**

Riksdagen avslår motion

2015/16:2569 av Andreas Carlson m.fl. (KD) yrkande 43.

*Reservation 14 (KD)***13. Dagbarnvårdare**

Riksdagen avslår motionerna

2015/16:58 av Stefan Jakobsson och Robert Stenkvisst (båda SD) och

2015/16:3095 av Paula Bieler m.fl. (SD) yrkande 28.

*Reservation 15 (SD)***14. Öppen förskola**

Riksdagen avslår motionerna

2015/16:2569 av Andreas Carlson m.fl. (KD) yrkande 46 och

2015/16:2878 av Annika Eclund m.fl. (KD) yrkande 45.

Reservation 16 (KD)

15. Kompetens- och personalfrågor

Riksdagen avslår motionerna

2015/16:62 av Robert Stenkvist och Stefan Jakobsson (båda SD),

2015/16:476 av Robert Stenkvist m.fl. (SD) yrkande 7 och

2015/16:3095 av Paula Bieler m.fl. (SD) yrkande 25.

Reservation 17 (SD)

16. Information om anmälningsplikten

Riksdagen avslår motion

2015/16:3095 av Paula Bieler m.fl. (SD) yrkande 36.

Reservation 18 (SD)

17. Erbjudande av förskola

Riksdagen avslår motionerna

2015/16:100 av Daniel Riazat m.fl. (V) yrkande 2,

2015/16:163 av Stefan Jakobsson och Robert Stenkvist (båda SD),

2015/16:532 av Helena Bouveng (M),

2015/16:2431 av Annika Qarlsson m.fl. (C) yrkande 7,

2015/16:2736 av Camilla Waltersson Grönvall m.fl. (M) yrkande 2,

2015/16:2774 av Camilla Waltersson Grönvall m.fl. (M) yrkande 1,

2015/16:3073 av Anna Kinberg Batra m.fl. (M) yrkande 1,

2015/16:3095 av Paula Bieler m.fl. (SD) yrkande 29 och

2015/16:3225 av Anna Kinberg Batra m.fl. (M) yrkande 13.

Reservation 19 (M)

Reservation 20 (SD)

Reservation 21 (C)

Reservation 22 (V)

18. Motioner som bereds förenklat

Riksdagen avslår motionerna

2015/16:158 av Richard Jomshof m.fl. (SD),

2015/16:515 av Birgitta Ohlsson (FP),

2015/16:826 av Eva-Lena Jansson m.fl. (S),

2015/16:1921 av Saila Quicklund (M),

2015/16:2388 av Teresa Carvalho (S),

2015/16:2569 av Andreas Carlson m.fl. (KD) yrkande 19 och

2015/16:2980 av Andreas Carlson m.fl. (KD) yrkande 4.

Stockholm den 11 februari 2016

På utbildningsutskottets vägnar

Lena Hallengren

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Lena Hallengren (S), Christer Nylander (L), Camilla Waltersson Grönvall (M), Thomas Strand (S), Betty Malmberg (M), Caroline Helmersson Olsson (S), Stefan Jakobsson (SD), Michael Svensson (M), Håkan Bergman (S), Ulrika Carlsson i Skövde (C), Jabar Amin (MP), Erik Bengtzboe (M), Gunilla Svantorp (S), Robert Stenkvist (SD), Annika Eclund (KD), Roza Güclü Hedin (S) och Linda Snecker (V).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I detta ärende behandlar utbildningsutskottet 47 motionsyrkanden om förskolan från allmänna motionstiden 2014/15. En förteckning över de behandlade förslagen finns i bilagan. Av dessa behandlas sju motionsyrkanden förenklat eftersom de till sin huvudsakliga innebörd överensstämmer med motionsförslag som har behandlats tidigare under valperioden.

Motionsyrkandena tar upp frågor om bl.a. förskolans inriktning och kvalitet, läroplan och organisatoriska frågor samt erbjudande av förskola.

Folkpartiet liberalerna (FP) har under hösten 2015 bytt namn till Liberalerna (L).

Motionsyrkandena finns i bilagan.

Bakgrund

Förskolan regleras särskilt i 8 kap. skollagen (2010:800), och den är frivillig. Utanför skolväsendet bedrivs annan pedagogisk verksamhet i form av pedagogisk omsorg, öppen förskola, öppen fritidsverksamhet och omsorg under tid när förskola eller fritidshem inte erbjuds. Verksamheterna regleras i 25 kap. skollagen. Pedagogisk omsorg får erbjudas i stället för förskola eller fritidshem för barn som är mellan ett och tolv år och kan t.ex. vara ett familjedaghem eller olika flerfamiljslösningar. Öppen förskola får anordnas som komplement till förskola och pedagogisk omsorg.

Utskottets överväganden

Förskolans inriktning och kvalitet

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om bl.a. förskolans läroplan och kvalitetsfrågor när det gäller förskolan.

Jämför reservationerna 1 (M, C, L), 2 (KD), 3 (SD), 4 (KD), 5 (SD, KD), 6 (KD) och 7 (SD, KD).

Motionerna

Kvalitetsfrågor och läroplanen

Av partimotion 2015/16:3073 av Anna Kinberg Batra m.fl. (M) yrkande 4 och kommittémotion 2015/16:2774 av Camilla Waltersson Grönvall m.fl. (M) yrkande 6 framgår att motionärerna vill utreda hur man kan förbättra implementeringen av förskolans läroplan för att stärka likvärdigheten i förskolan.

Enligt kommittémotion 2015/16:476 av Robert Stenkvist m.fl. (SD) yrkande 3 ska den fria leken dominera i förskolan, men förskolan ska också vara skolförberedande med språklig, motorisk och social utveckling. Motsvarande innehåll återfinns i motion 2015/16:63 av Robert Stenkvist och Stefan Jakobsson (båda SD) yrkande 3.

I partimotion 2015/16:2569 av Andreas Carlson m.fl. (KD) yrkande 37 begärs att målet för förskolan och annan barnomsorg såsom familjedaghem bör vara att möta varje barns behov av trygg omsorg, stimulans, lek, gemenskap och utveckling. I yrkande 38 anför motionärerna att dagens betoning på lärandet i förskolan i kombination med större barngrupper och lägre personaltäthet missgynnar de små barnen. I förskolans läroplan bör därför betonas behovet av att arbeta med de minsta barnens anknytningsprocess och att ge barnen tid att känna sig trygga. I yrkande 39 föreslår motionärerna att man ser över förskolepersonalens uppgifter och ansvar så att tid frigörs för tid tillsammans med barnen.

Övriga frågor

I partimotion 2015/16:2569 av Andreas Carlson m.fl. (KD) yrkande 41 anför att det behövs bättre förutsättningar för föräldrar att göra informerade val, och därför bör Skolverket vidareutveckla sina databaser där förskolor och familjedaghem kan jämföras med hjälp av vissa nyckeltal (personal, utbildningsnivå, barn och grupper samt kostnader) så att tjänsten blir mer överskådlig, tillgänglig och användbar. Dessutom bör personalens erfarenhet

av arbete med barn finnas med som ett nyckeltal. Det är enligt motionärerna en viktig faktor för att bedöma kvaliteten. Detsamma framförs i kommittémotion 2015/16:2878 av Annika Eclund m.fl. (KD) yrkande 41. Vidare anförs i den sistnämnda motionens yrkande 42 att Skolinspektionens tillsyn över förskolan bör förstärkas, med fokus på kvalitet och måluppfyllelse. Den nuvarande tillsynen bör kompletteras med regelmässiga stickprov genom besök på ett antal förskolor i varje kommun.

Bakgrund och gällande rätt

Från att ha varit en del av familjepolitiken ingår förskolan sedan slutet av 1990-talet som det första steget i ett sammanhållet utbildningssystem. Genom den nu gällande skollagen (2010:800) har förskolan integrerats i skollagen och bildar en egen skolform inom utbildningsväsendet med samma övergripande mål som andra skolformer (prop. 2009/10:165, bet. 2009/10:UbU21, rskr. 2009/10:370).

Förskolan regleras särskilt i 8 kap. skollagen, och den är frivillig. Utanför skolväsendet bedrivs annan pedagogisk verksamhet i form av pedagogisk omsorg, öppen förskola samt öppen fritidsverksamhet och omsorg under tid då förskola eller fritidshem inte erbjuds. Verksamheterna regleras i 25 kap. skollagen. Pedagogisk omsorg får erbjudas i stället för förskola eller fritidshem för barn som är mellan ett och tolv år och kan t.ex. vara ett familjedaghem eller olika flerfamiljslösningar. Öppen förskola får anordnas som komplement till förskola och pedagogisk omsorg.

I 8 kap. 2 § skollagen anges att förskolan ska stimulera barns utveckling och lärande och erbjuda barnen en trygg omsorg. Verksamheten ska utgå från en helhetssyn på barnet och barnets behov och utformas så att omsorg, utveckling och lärande bildar en helhet. Vidare ska förskolan främja allsidiga kontakter och social gemenskap och förbereda barnen för fortsatt utbildning.

Enligt 8 kap. 14 § skollagen ska kommunen erbjuda barnet förskola inom fyra månader när vårdnadshavare har anmält önskemål om förskola med en offentlig huvudman.

Kommuner och enskilda kan vara huvudmän för förskolan. Det är kommunen som godkänner en enskild som huvudman för en förskola och har tillsyn över fristående förskolor (dvs. förskolor med enskild huvudman).

För varje skolform och för fritidshemmet finns en läroplan som utgår från bestämmelserna i skollagen. Läroplanen anger utbildningens värdegrund och uppdrag. Den anger också mål och riktlinjer för utbildningen (1 kap. 11 § skollagen). Den gällande läroplanen Lpfö 98 (reviderad 2010) gäller fr.o.m. den 1 juli 2011 förordningen [SKOLFS 1998:16] om läroplan för förskolan).

Förskolans läroplan

I läroplanen för förskolan (Lpfö 98) anges förskolans värdegrund och uppdrag samt mål och riktlinjer. Om förskolans uppdrag föreskrivs bl.a. att verksamheten ska vara rolig, trygg och lärorik för alla barn som deltar. Förskolan ska stimulera barns utveckling och lärande samt erbjuda en trygg omsorg.

I det avsnitt i läroplanen som berör utveckling och lärande (avsnitt 2.2) anges att förskolans verksamhet ska präglas av en pedagogik där omvårdnad, omsorg, fostran och lärande bildar en helhet. Verksamheten ska genomföras så att den stimulerar och utmanar barnets utveckling och lärande. Miljön ska vara öppen, innehållsrik och inbjudande. Verksamheten ska främja leken, kreativiteten och det lustfyllda lärandet samt ta till vara och stärka barnets intresse för att lära och erövra nya erfarenheter, kunskaper och färdigheter. Det finns sammanlagt 22 mål som förskolan ska sträva efter att varje barn uppnår. Målen berör bl.a. att barnen ska utveckla sin identitet och känna trygghet i den, utveckla sin självständighet och nyfikenhet och sin förmåga att leka och lära. Men målen berör även bl.a. att barnen ska utveckla sin förmåga att fungera enskilt och i grupp, utveckla motorik, koordinationsförmåga och kroppsuppfattning samt utveckla sin förmåga att lyssna, reflektera och försöka förstå andras perspektiv. Därutöver berör målen även språk- och uttrycksförmåga. Målen innefattar även matematik (t.ex. förmåga att använda matematik för att föra och följa resonemang, liksom att urskilja, undersöka och använda matematiska begrepp), naturvetenskap (t.ex. förståelse för naturvetenskap och samband i naturen, förmåga att urskilja teknik i vardagen samt att bygga, skapa och konstruera med hjälp av olika tekniker och material).

Pågående arbete

Regeringen har gett Skolverket i uppdrag att återinföra riktmärke för barngruppernas storlek i förskolan (U2015/1495/S). Riktmärke ska införas i kommentar till allmänna råd om förskolan och baseras på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet, med utgångspunkt i pedagogisk, utvecklings- och socialpsykologisk forskning. Uppdraget ska redovisas till Regeringskansliet (Utbildningsdepartementet) senast den 16 februari 2016.

Vidare ska Skolverket samma datum redovisa ett regeringsuppdrag som gavs i myndighetens regleringsbrev för 2015 (U2013/3569 [delvis], U2014/1674/S, U2014/2097/S m.fl. s. 12) som handlar om att ta fram ett stödmaterial som förtydligar kvalitetsindikatorer med fokus på barngruppernas storlek och sammansättning samt personaltäthet i förskolan. Stödmaterialen ska riktas till huvudmän och förskolechefer och bör även ta upp hur dessa kontinuerligt kan följa upp och utvärdera förskolans kvalitet i förhållande till bl.a. barngruppernas sammansättning och storlek samt personaltäthet. Stödmaterialen ska utarbetas i samverkan med forskare på området.

Regeringen har också gett Skolverket i uppdrag att fördela statsbidrag till huvudmän för att minska barngruppernas storlek i förskolan (U2015/3229/S). Huvudmännen ska prioritera barngrupper med de yngsta barnen. Riksdagen har beslutat att avsätta 830 miljoner kronor för detta ändamål 2016, och fr.o.m. 2017 beräknas motsvarande belopp årligen (bet. 2015/16:UbU1, rskr. 2015/16:113). Satsningen är ett sätt för regeringen att stimulera huvudmännens arbete med att se till att förskolans barngrupper har en lämplig sammansättning och storlek (prop. 2015/16:1 utg.omr. 16 s. 177).

Skolinspektionen har regeringens uppdrag att under tre år granska förskolans kvalitet och måluppfyllelse (U2015/2142/GV). Granskningen ska inriktas mot olika aspekter av kvalitet i förskolans verksamhet och ska lyfta fram viktiga utvecklingsområden i de granskade verksamheterna. Barngruppernas storlek ska särskilt analyseras, med barn under tre år i fokus. En strävan är att utifrån en granskning av framgångsfaktorer beskriva konkreta exempel på förutsättningar och arbetssätt i förskolan så att fler kan dra nytta av dessa erfarenheter. Skolinspektionen ska sammanfatta och analysera sina sammantagna erfarenheter och redogöra för konstaterade utvecklingsområden.

För att besvara regeringens uppdrag kommer granskningen, enligt uppgift från Skolinspektionen, att omfatta flera delprojekt som dels undersöker avgränsade delar av förskolans verksamhet, dels genomför mer övergripande och tematiska kvalitetsgranskningar. Skolinspektionen har hittills tillsatt ca 15 delprojekt inom granskningen av förskolan, där beslut för respektive granskad verksamhet/förskola publiceras i databasen Siris efter hand som de tas, och där projekten som helhet successivt kommer att redovisas i övergripande rapporter för aktuellt tema. Resultatet av delprojekten sammanfattas också i en årlig rapport till Regeringskansliet, den första den 18 mars 2016. Målet är att de delprojekt som genomförs tillsammans ska kunna ge en bild av kvalitet och måluppfyllelse inom förskolan. Uppdraget startade 2015 och slutredovisas senast den 16 februari 2018 till Regeringskansliet (Utbildningsdepartementet).

Utskottets ställningstagande

Inledningsvis vill utskottet åter igen uttrycka sin stolthet över den svenska förskolan (se bet. 2015/16:UbU1 s. 63). Den svenska förskolan har genom medvetna politiska satsningar utvecklats och blivit en central del i det svenska utbildningssystemet och berör de flesta barn och familjer i Sverige.

Utskottet anser att förskolan och annan pedagogisk verksamhet ska hålla hög kvalitet och att förskolans pedagogik ska vara tillgänglig för alla barn. Utskottet vill understryka betydelsen av förskolans roll i att skapa likvärdiga förutsättningar inför skolstarten. Forskning visar att barn som har gått i förskolan lyckas bättre i skolan än de som inte deltagit (prop. 2015/16:1 utg.omr. 16 s. 177). Detta gäller särskilt de barn som har föräldrar med en kort utbildning och de barn som av olika skäl lever i en utsatt situation.

Det finns som utskottet påpekat tidigare (bet. 2015/16:UbU1 s. 63) flera faktorer som påverkar kvaliteten i förskolan, bl.a. det pedagogiska ledarskapet,

personalens utbildning och möjligheter till fortbildning, personaltätheten och barngruppernas storlek.

Kvalitetsfrågor och läroplanen

Ett antal yrkanden tar upp kvalitetsfrågor i förskolan och annan pedagogisk verksamhet i olika avseenden, och ett antal yrkanden rör läroplanen specifikt. Utskottet vill i det sammanhanget anföra följande.

I Lpfö 98 anges förskolans värdegrund och uppdrag samt mål och riktlinjer. Om förskolans uppdrag föreskrivs bl.a. att verksamheten ska stimulera barns utveckling och lärande samt erbjuda en trygg omsorg. I det avsnitt i läroplanen som berör utveckling och lärande (avsnitt 2.2) anges bl.a. att förskolans verksamhet ska präglas av en pedagogik där omvårdnad, omsorg, fostran och lärande bildar en helhet. Vidare ska verksamheten främja leken, kreativiteten och det lustfyllda lärandet samt ta till vara och stärka barnets intresse för att lära och erövra nya erfarenheter, kunskaper och färdigheter.

Två viktiga förutsättningar för att förskolan ska kunna uppfylla målen för verksamheten är enligt utskottet att barngrupperna har en lämplig storlek och att personaltätheten är tillräcklig. Som framgår ovan har regeringen gett Skolverket i uppdrag att återinföra riktmärke för barngruppernas storlek i förskolan (U2015/1495/S).

Vidare ska Skolverket redovisa ett regeringsuppdrag (Skolverkets regleringsbrev för 2015 s. 12) som handlar om att ta fram ett stödmaterial som förtydligar kvalitetsindikatorer med fokus på barngruppernas storlek och sammansättning samt personaltäthet i förskolan.

Regeringen har också gett Skolverket i uppdrag att fördela statsbidrag till huvudmän för att minska barngruppernas storlek i förskolan (U2015/3229/S). Huvudmännen ska prioritera barngrupper med de yngsta barnen.

Av budgetpropositionen för 2016 (prop. 2015/16:1 utg.omr. 16 s. 177) framgår att regeringen avser att noga följa effekterna av åtgärderna och utvecklingen av förskolans kvalitet. Om satsningen inte leder till förbättrad kvalitet avser regeringen att i framtiden överväga en förändrad lagstiftning i denna fråga.

Därutöver vill utskottet också hänvisa till att Skolinspektionen har regeringens uppdrag att under tre år granska förskolans kvalitet och måluppfyllelse (U2015/2142/GV).

Utskottet anser att de åtgärder som pågår och beskrivs ovan är viktiga för att nå och hålla god kvalitet i förskoleverksamheten. Utskottet kommer att ha anledning att följa frågor om förskolans kvalitet, inte minst mot bakgrund av det uppdrag Skolinspektionen har och som löper fram till februari 2018.

Mot bakgrund av det anförda anser utskottet att det inte finns skäl att vidta åtgärder med anledning av yrkandena om kvalitet i förskolan eller om läroplanen specifikt. Därmed avstyrks motionerna 2015/16:63 (SD) yrkande 3, 2015/16:476 (SD) yrkande 3, 2015/16:2774 (M) yrkande 6, 2015/16:2569 (KD) yrkandena 37–39 och 2015/16:3073 (M) yrkande 4.

Övriga frågor

När det gäller frågan om att Skolverket ska vidareutveckla sina databaser där förskolor och familjedaghem kan jämföras med hjälp av vissa nyckeltal vill utskottet anföra följande. I Skolverkets instruktion (förordning [2011:555] med instruktion för Statens skolverk) anges i 6 § att myndigheten ska ansvara för officiell statistik enligt förordningen (2001:100) om den officiella statistiken. Myndigheten bedriver vidare ett ständigt pågående utvecklingsarbete inom detta område. Mot bakgrund av det anförda ser inte utskottet skäl att vidta några åtgärder och avstyrker motionerna 2015/16:2569 (KD) yrkande 41 och 2015/16:2878 (KD) yrkande 41.

Vad gäller frågan om förstärkt tillsyn är Skolinspektionen den myndighet som har tillsyn över den kommunala förskolan och också över hur kommunen uppfyller sitt tillsynsansvar när det gäller fristående förskolor (26 kap. skollagen). Av Skolinspektionens regleringsbrev för 2016 (U2014/06789/GV, U 2015/04331/GV, U2015(05266/GV m.fl. s.1) framgår att inspektionens löpande tillsyn över förskolan och annan pedagogisk verksamhet i huvudsak ska utövas på huvudmannanivå. Utskottet ser inte skäl att ändra den rådande ordningen och avstyrker motion 2015/16:2878 (KD) yrkande 42.

Genuspedagogik

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om att avskaffa genuspedagogiken i förskolan.
Jämför reservation 8 (SD).

Motionerna

I kommittémotion 2015/16:476 av Robert Stenkvist m.fl. (SD) yrkande 1 begärs att all undervisning inom förskolan ska vara evidensbaserad och att politiska trender liksom genuspedagogik inte ska få förekomma inom förskolan. Motsvarande innehåll återfinns i kommittémotion 2015/16:3095 av Paula Bieler m.fl. (SD) yrkande 22 och i motion 2015/16:63 av Robert Stenkvist och Stefan Jakobsson (båda SD) yrkande 1.

Utskottets ställningstagande

Vad gäller frågan om att avskaffa genuspedagogiken i förskolan vill utskottet anföra följande. I Lpfö 98 anges jämställdhet mellan könen som ett av de grundläggande värdena. Enligt läroplanen ska förskolan motverka traditionella könsroller och könsroller. Flickor och pojkar ska i förskolan ha samma möjligheter att pröva och utveckla förmågor och intressen utan begränsningar utifrån stereotypa könsroller. Av läroplanen framgår vidare

(avsnittet Saklighet och allsidighet) att alla som verkar i förskolan ska hävda de grundläggande värden som anges i skollagen och läroplanen och klart ta avstånd från det som strider mot dessa värden.

För att få en förskolläraexamen enligt den nya examensbeskrivningen som tillämpas sedan hösten 2011 krävs bl.a. att studenten ska ha förmåga att beakta och förankra ett jämställdhets- och jämlikhetsperspektiv i den pedagogiska verksamheten.

Utskottet anser att förskolan har en viktig roll för att främja jämställdhet mellan könen. Det är viktigt att författningarna stöder detta. Utskottet ser inga skäl att ändra gällande regelverk för att tillmötesgå motionsyrkanden om avskaffande av genuspedagogik i förskolan och avstyrker därför motionerna 2015/16:63 (SD) yrkande 1, 2015/16:476 (SD) yrkande 1 och 2015/16:3095 (SD) yrkande 22.

Barnlitteratur i förskolan

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsyrkande om tillgången till barnlitteratur i förskolan.

Jämför reservation 9 (V).

Motionen

Enligt kommittémotion 2015/16:100 av Daniel Riazat m.fl. (V) yrkande 6 bör det följas upp om tillgången till barnlitteratur i förskolan i dag är tillräcklig eller om åtgärder behöver vidtas för att förbättra situationen, bl.a. mot bakgrund av att kravet på skolbibliotek inte gäller förskolan.

Bakgrund och gällande rätt

Av 1 kap. 4 § skollagen framgår att utbildningen inom skolväsendet syftar till att barn och elever ska inhämta och utveckla kunskaper och värden. Den ska bl.a. främja alla barns och elevers utveckling och lärande samt en livslång lust att lära. I 2 kap. 10 § skollagen föreskrivs att förskolechefen beslutar om sin enhets inre organisation och ansvarar för att fördela resurser inom enheten efter barnens och elevernas olika förutsättningar och behov. Specifikt om förskolan föreskrivs i 8 kap. 2 § skollagen att förskolan ska stimulera barns utveckling och lärande samt erbjuda barnen en trygg omsorg. Verksamheten ska utgå från en helhetssyn på barnet och barnets behov och utformas så att omsorg, utveckling och lärande bildar en helhet. Förskolan ska förbereda barnen för fortsatt utbildning.

I det avsnitt i förskolans läroplan som berör utveckling och lärande (avsnitt 2.2) finns flera mål som förutsätter tillgång till barnlitteratur i förskolan, bl.a.

att förskolan ska sträva efter att varje barn utvecklar intresse för bilder, texter och olika medier samt sin förmåga att använda sig av, tolka och samtala om dessa och att förskolan ska sträva efter att varje barn utvecklar ett intresse för skriftspråk samt förståelse för symboler och deras kommunikativa funktion. Det gäller även målet om att förskolan ska sträva efter att varje barn som har ett annat modersmål än svenska utvecklar sin kulturella identitet och sin förmåga att kommunicera såväl på svenska som på sitt modersmål.

Pågående arbete

Kungl. biblioteket har fått i uppdrag av regeringen att lämna förslag till en nationell biblioteksstrategi för att främja samverkan och kvalitetsutveckling inom det allmänna biblioteksväsendet (2015-06-11, Ku2014/01693/KI, Ku2015/00747/KI). Det allmänna biblioteksväsendet består av all offentligt finansierad biblioteksverksamhet, och där ingår bl.a. folkbibliotek. Syftet är att det ska finnas biblioteksverksamhet av hög kvalitet i hela landet som uppfyller de krav som ställs i bibliotekslagen (2013:801). Uppdraget att lämna förslag till en nationell biblioteksstrategi ska genomföras efter samråd bl.a. med Skolverket.

Kungl. biblioteket ska lämna en fördjupad delredovisning av uppdraget med förslag till en nationell biblioteksstrategi till Regeringskansliet (Kulturdepartementet, med kopia till Utbildningsdepartementet) senast den 1 oktober 2017. En slutredovisning ska lämnas senast den 1 mars 2019.

Utskottets ställningstagande

Utskottet anser att det är av stor vikt att stimulera barns intresse för läsning och litteratur redan i tidig ålder och att det är viktigt med god tillgång till barnlitteratur i förskolan. Som framgår ovan förutsätter skollagen och förskolans läroplan tillgång till barnlitteratur i förskolan.

I sammanhanget kan nämnas det regeringsuppdrag Kungl. biblioteket har att lämna förslag till en nationell biblioteksstrategi. Även om tillgången till barnlitteratur i förskolan inte omfattas av uppdraget framgår det dock av bibliotekslagen (8 §) att folkbiblioteken ska ägna särskild uppmärksamhet åt barn och ungdomar för att främja deras språkutveckling och stimulera till läsning, bl.a. genom att erbjuda litteratur utifrån deras behov och förutsättningar.

Mot bakgrund av det anförda anser utskottet att det inte finns skäl att föregripa arbetet med biblioteksstrategin och ser inte heller i övrigt skäl att vidta åtgärder. Utskottet avstyrker därmed motion 2015/16:100 (V) yrkande 6.

Förskolans arbetsmiljö

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsyrkande om att arbetsmiljölagen ska omfatta barn i förskolan på ett liknande sätt som den omfattar elever i grund- och gymnasieskolan.

Jämför reservation 10 (V).

Motionen

I motion 2015/16:100 av Daniel Riazat m.fl. (V) yrkande 5 begärs att regeringen ska återkomma med ett förslag om att arbetsmiljölagen ska omfatta barn i förskolan på ett liknande sätt som den omfattar elever i grund- och gymnasieskolan.

Bakgrund och gällande rätt

Den 1 juli 1978 ersatte arbetsmiljölagen (1977:1160) arbetarskyddslagen.

I och med tillkomsten av arbetsmiljölagen utvidgades lagens tillämpningsområde bl.a. på så sätt att lagen även skulle gälla för den som genomgår utbildning, dock inte en elev i lägre årskurs än årskurs 7 i grundskolan eller motsvarande. År 1990 utvidgades lagens tillämpningsområde på utbildningsområdet till att gälla även för elever i grundskolans låg- och mellanstadium. I motiveringen framhölls bl.a. att den nya läroplanen för grundskolan gjorde det möjligt att ha praktisk yrkeslivsorientering även i låg- och mellanstadierna. Särskilt med tanke på att skadorna i mellanstadiet enligt gjorda undersökningar var fler än på högstadiet ansågs det rimligt att man vid genomgång av lokaler, belysning m.m. skulle ha stöd av arbetsmiljölagen även när det gällde de yngre eleverna.

När förskoleklassen infördes som en egen skolform den 1 januari 1998 uttalades i förarbetena (prop. 1997/98:6) att eleverna inom förskoleklassen får anses genomgå utbildning och därför torde omfattas av arbetsmiljölagen.

Skollagskommittén föreslog i sitt betänkande (SOU 2002:121) ett utvidgat utbildningsbegrepp, som även innefattade förskolan och skolbarnomsorgen. I juni 2004 beslutade den dåvarande regeringen att tillsätta en särskild utredare (dir. 2004:91) med uppdrag att bl.a. utreda om arbetsmiljölagens tillämpningsområde skulle utvidgas till att också omfatta barn i förskolor och på fritidshem. Uppdraget redovisades 2006 i delbetänkandet Bättre arbetsmiljö-regler I – Samverkan, utbildning, avtal m.m. (SOU 2006:44).

Utredningen avstod från att föreslå att även förskoleverksamhet och skolbarnsomsorg skulle falla inom ramen för arbetsmiljölagens tillämpning. Vid bedömningen tog man särskilt fasta på den grundläggande invändningen att arbetsmiljölagen bygger på det arbetsrättsliga systemet och är utformad med tanke på förhållandet mellan arbetsgivare och arbetstagare. Utredningen

betonade i stället ett förstärkt ansvar för huvudmannen för barnens hälsa och säkerhet när de vistas i förskolor och på fritidshem och en tillsyn av verksamheten i detta avseende.

I den nuvarande skollagen finns bestämmelser om arbetsmiljö i 5 kap. 3 och 4 §§. I 3 § föreskrivs att utbildningen ska utformas på ett sådant sätt att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero. I 4 § finns en uttrycklig hänvisning till arbetsmiljölagens bestämmelser om kraven på en god arbetsmiljö. Bestämmelserna gäller enligt 2 § alla skolformer utom förskolan. För förskolan gäller enligt 8 kap. 8 § skollagen att huvudmannen för verksamheten ska se till att barngrupperna har en lämplig sammansättning och storlek och att barnen även i övrigt erbjuds en god miljö.

Det övergripande ansvaret för verksamheten i förskolan ligger hos huvudmannen, som kan vara en kommun eller en enskild huvudman. Skolinspektionen har det yttersta ansvaret för tillsynen av förskolans verksamhet när huvudmannen är en kommun (26 kap. skollagen). Kommunen har tillsynsansvar när det gäller förskolor med enskilda huvudmän.

Förskolan omfattas förutom av skollagen av flera andra lagar och bestämmelser som berör barnens säkerhet och förskolans miljö.

Riksmötet 2010/11 ställde sig riksdagen bakom ett tillkännagivande från utbildningsutskottet. Utbildningsutskottet föreslog i betänkande 2010/11:UbU6 (rskr. 2010/11:170) ett tillkännagivande till regeringen om att regeringen skulle återkomma till riksdagen med förslag om hur arbetsmiljön för barn och elever i förskolor och på fritidshem ska förbättras. Utskottet biföll ett motionsyrkande med denna innebörd.

Den 19 april 2012 beslutade regeringen att tillsätta en särskild utredare med uppdrag att föreslå åtgärder för hur barns säkerhet i förskolan kan förbättras och säkerställas (U 2012:03, dir. 2012:36).

Utredningen Fri att leka och lära – ett målinriktat arbete för barns ökade säkerhet i förskolan (SOU 2013:26), som presenterades i april 2013, föreslår att en ny bestämmelse förs in i skollagen som anger att varje huvudman ska bedriva ett målinriktat arbete för barnens säkerhet i förskolan. Utredningen föreslår också att förslaget om ett målinriktat arbete för barnens säkerhet kompletteras med ett krav på att systematiska och kontinuerliga åtgärder ska vidtas för att förebygga och förhindra olyckor och tillbud. Syftet med förslaget är att tydliggöra huvudmannens ansvar och förbättra Skolinspektionens och kommunernas möjligheter att utöva tillsyn över förskolornas arbete med säkerhet och därmed förebygga och förhindra olyckor och tillbud.

Det finns förutom skollagen en rad lagstiftningar och bestämmelser som omfattar förskolans verksamhet, miljö och säkerhet. Utredningen konstaterar att varje enskilt regelverk som berör barns miljö, hälsa och säkerhet i förskolan är en viktig komponent och att varje myndighet och tillsynsmyndighet har en omisslig roll i de delar av sina uppdrag som omfattar förskolan.

Utskottets ställningstagande

Som framgår av ovan har utredningen Fri att leka och lära – ett målinriktat arbete för barns ökade säkerhet i förskolan (SOU 2013:26) lämnats till regeringen. Utredningen föreslår en lösning som både innebär en ambitionshöjning och ett klarläggande när det gäller ansvaret för och tillsynen över barnens lärandemiljö i förskolan med fokus på säkerhet. Dessutom har syftet varit att ta fram ett förslag som på ett bättre och mer ändamålsenligt sätt utgår från ett barnperspektiv än om arbetsmiljölagen utvidgats till att omfatta barnen (SOU 2013:26, s. 13). Betänkandet bereds för närvarande inom Regeringskansliet (Utbildningsdepartementet). Utskottet ser inte skäl att föregripa det pågående arbetet och avstyrker därför motion 2015/16:100 (V) yrkande 5.

Organisatoriska frågor

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden bl.a. om underlättande av bildande av föräldrakooperativ, om skyldighet för kommuner att erbjuda pedagogisk omsorg och behovet av fler öppna förskolor.

Jämför reservationerna 11 (SD), 12 (SD, KD), 13 (KD), 14 (KD) 15 (SD) och 16 (KD).

Motionerna

I kommittémotionerna 2015/16:476 av Robert Stenkvist m.fl. (SD) yrkande 10 och 2015/16:3095 av Paula Bieler m.fl. (SD) yrkande 30 anförs att regeringen bör utreda hur det ska bli lättare att bilda och driva förskolor som föräldrakooperativ. Detsamma framförs i motion 2015/16:64 av Robert Stenkvist och Stefan Jakobsson (båda SD).

Enligt kommittémotion 2015/16:3095 av Paula Bieler m.fl. (SD) yrkande 28 och motion 2015/16:58 av Stefan Jakobsson och Robert Stenkvist (båda SD) bör Skolverket få i uppdrag att utreda varför antalet dagbarnvårdare minskat. Om det beror på bristande kännedom om alternativet bör Skolverkets möjligheter att aktivt arbeta med informationskampanjer om möjligheten att välja respektive arbeta som dagbarnvårdare öka. Motionärerna vill även inrätta nationella riktlinjer om likvärdig tillgång till dagbarnvårdare i alla Sveriges kommuner.

I partimotion 2015/16:2569 av Andreas Carlson m.fl. (KD) yrkande 42 anförs att familjedaghemmen bör uppvärderas. Det finns i dag enligt motionärerna en tendens att kommunerna prioriterar förskoleverksamheten framför den pedagogiska omsorgen, vilket gör att familjedaghemmen minskar samtidigt som barngrupperna i förskolan blir allt större. Risken är att förskolan prioriteras högre än principen att erbjuda barnomsorg som ligger i linje med

föräldrarnas önskemål och barnens behov. Enligt yrkande 43 anser motionärerna att kommunerna ska ha en skyldighet att erbjuda pedagogisk omsorg för de föräldrar som så önskar, och motionärerna föreslår därför en skärpning av 25 kap. 2 § skollagen. Vidare vill motionärerna enligt yrkande 44 genomföra en kartläggning för att öka antalet familjedaghem. I yrkande 46 anges att den öppna förskolan fyller en mycket viktig familjestödande funktion. Det finns orter där öppen förskoleverksamhet helt saknas eller inte räcker till. Antalet öppna förskolor bör därför öka. Motsvarande framförs i kommittémotion 2015/16:2878 av Annika Eclund m.fl. (KD) yrkande 43 om en ökad tillgång på familjedaghem och i yrkande 45 om behovet av fler öppna förskolor.

I motion 2015/16:2282 av Larry Söder (KD) anförs att pedagogisk omsorg bör bli en omsorgsform som är obligatorisk för kommunerna att tillhandahålla.

Bakgrund och gällande rätt

Föräldrakooperativ

Det finns både kommunala och fristående förskolor. Bestämmelserna om fristående förskolor finns i 8 kap. 18–24 §§ skollagen. Fristående förskolor kan drivas som t.ex. föräldrakooperativ eller aktiebolag.

Skollagens allmänna bestämmelser för förskolor, liksom läroplanen, gäller även för förskolor med enskild huvudman (8 kap. skollagen och Lpfö 98).

Föräldrakooperativ drivs normalt som ekonomiska föreningar och omfattas då av regelverket för ekonomiska föreningar.

Annan pedagogisk verksamhet

I 25 kap. skollagen finns bestämmelser om annan pedagogisk verksamhet, som omfattar: pedagogisk omsorg som erbjuds i stället för förskola eller fritidshem, öppen förskola, öppen fritidsverksamhet och omsorg under tid när förskola eller fritidshem inte erbjuds ("nattis"). De här verksamheterna är inte en del av skolväsendet, men skollagen innehåller bestämmelser om de krav som finns på verksamheterna och regler om bidrag.

Pedagogisk omsorg

Den 1 juli 2009 ersattes begreppet familjedaghem med pedagogisk omsorg i skollagen (prop. 2008/09:115, bet. 2008/09:11, rskr. 2008/09:220). Med pedagogisk omsorg avses verksamhet som inte är förskola, öppen förskola, fritidshem, öppen fritidshemsverksamhet eller omsorg på tid när förskola eller fritidshem inte erbjuds. Pedagogisk omsorg kan t.ex. vara verksamhet där barn tas om hand i personalens eget hem (traditionellt familjedaghem) eller olika flerfamiljslösningar. Pedagogisk omsorg kan även bedrivas i en särskild lokal.

Pedagogisk omsorg erbjuds i stället för förskola eller fritidshem och vänder sig till barn i samma ålder (1–12 år) som de barn och elever som går i förskola

och på fritidshem. Verksamheten ska stimulera barns utveckling och lärande och utformas så att den förbereder barnen för fortsatt lärande. Läroplanen för förskolan ska vara vägledande för verksamheten.

Kommunen ska sträva efter att erbjuda pedagogisk omsorg i stället för förskola eller fritidshem om barnets vårdnadshavare önskar det (25 kap. 2 § skollagen). Kommunen ska ta skälig hänsyn till föräldrarnas önskemål om verksamhetsform för sina barn (prop. 2009/10:165 s. 526–528).

Pedagogisk omsorg kan bedrivas i kommunal eller enskild regi.

Öppen förskola

En kommun får anordna öppen förskola som komplement till förskola och pedagogisk omsorg (25 kap. 3 § skollagen). Öppna förskolan ska erbjuda barn en pedagogisk verksamhet i samarbete med de vuxna som följer med samtidigt som de vuxna ges möjlighet till social gemenskap. Verksamheten vänder sig till barn och föräldrar som är hemma på dagarna, t.ex. under föräldraledigheten.

Utskottets ställningstagande

Utskottet vill inledningsvis understryka att den förskola och annan pedagogisk verksamhet som finns måste hålla hög kvalitet och leva upp till skollagens mål.

När det gäller frågan om att det ska bli lättare att bedriva föräldrakooperativ är dessa juridiskt sett att betrakta som fristående förskolor och omfattas således av skollagens bestämmelser om fristående förskolor. Utskottet ser inte skäl att ändra gällande regelverk och avstyrker motionerna 2015/16:64 (SD), 2015/16:476 (SD) yrkande 10 och 2015/16:3095 (SD) yrkande 30.

Ett flertal motionsyrkanden handlar i huvudsak om en ökad tillgång till pedagogisk omsorg, bl.a. att familjedaghemmen bör uppvärderas, att kommunerna ska ha en skyldighet att erbjuda pedagogisk omsorg och att det bör utredas varför antalet dagbarnvårdare minskar. Den senaste större studien om pedagogisk omsorg gjordes av Skolverket 2012, en nationell kartläggning av pedagogisk omsorg i landets kommuner (Skolverket, rapport 370, 2012). Vad gäller dessa frågor vill utskottet hänvisa till det regeringsuppdrag Skolinspektionen har som beskrivits ovan att under tre års tid granska förskolans kvalitet och måluppfyllelse (U2015/2142/GV). Inom detta uppdrag pågår en granskning av pedagogisk omsorg (dnr 40–2015:3323).

Det övergripande syftet med projektet är att granska om verksamheten inom pedagogisk omsorg utformas så att den främjar och stimulerar barnens utveckling och lärande. Granskningen, som avses presenteras i rapportform senare under 2016, fokuserar på om barnen får en pedagogisk omsorg som lever upp till skollagens mål.

Mot bakgrund av det arbete som pågår ser inte utskottet skäl att vidta åtgärder och avstyrker därmed motionerna 2015/16:58 (SD), 2015/16:2282 (KD), 2015/16:2569 (KD) yrkandena 42–44, 2015/16:2878 (KD) yrkande 43 och 2015/16:3095 (SD) yrkande 28.

Vad gäller frågan om behovet av fler öppna förskolor är det frivilligt för en kommun att anordna öppen förskola som komplement till förskola och pedagogisk omsorg. Hösten 2014 fanns det totalt 439 öppna förskolor i landet. Öppna förskolor erbjöds 2014 i 190 kommuner. Utskottet ser mycket positivt på den verksamhet öppna förskolor bedriver men ser inget behov av att vidta några åtgärder. Mot denna bakgrund avstyrks motionerna 2015/16:2569 (KD) yrkande 46 och 2015/16:2878 (KD) yrkande 45.

Kompetens- och personalfrågor

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om nationella riktlinjer för kompetensfrågor inom förskolan.

Jämför reservationerna 17 (SD) och 18 (SD).

Motionerna

Av kommittémotionerna 2015/16:476 av Robert Stenkvis m.fl. (SD) yrkande 7 och 2015/16:3095 av Paula Bieler m.fl. (SD) yrkande 25 framgår att Skolverket och Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) bör åläggas att utforma nationella riktlinjer med krav på kommunerna att vidta sanktioner mot de förskolor som inte följer skollagens bestämmelser om vilka som får bedriva undervisning i förskolan. Detta framförs även i motion 2015/16:62 av Robert Stenkvis och Stefan Jakobsson (båda SD).

Av kommittémotion 2015/16:3095 av Paula Bieler m.fl. (SD) yrkande 36 framgår att det bör inrättas nationella riktlinjer så att alla anställda inom barnomsorgen regelbundet ges information om anmälningsplikten.

Bakgrund och gällande rätt

I 2 kap. 8 § skollagen föreskrivs att huvudmannen ansvarar för att utbildningen genomförs i enlighet med bestämmelserna i skollagen, föreskrifter som har utfärdats med stöd av skollagen och de bestämmelser för utbildningen som kan finnas i andra författningar. Av 2 kap. 9 § skollagen framgår att det pedagogiska arbetet vid en förskoleenhet ska ledas och samordnas av en förskolechef. Av 2 kap. 10 § skollagen följer att förskolechefen beslutar om sin enhets inre organisation och ansvarar för att fördela resurser inom enheten efter barnens och elevernas olika förutsättningar och behov.

I 2 kap. 13 § skollagen föreskrivs att endast den som har legitimation som lärare eller förskollärare och är behörig för viss undervisning får bedriva undervisning. Av 2 kap. 14 § skollagen framgår att utöver lärare och förskollärare får det i undervisningen i förskolan finnas annan personal med

sådan utbildning eller erfarenhet att elevernas eller barnens utveckling och lärande främjas.

Enligt huvudregeln får endast den som har legitimation anställas som lärare eller förskollärare i skolväsendet utan tidsbegränsning (2 kap. 20 § skollagen). I vissa fall är det nödvändigt att en huvudman tillåts göra undantag från skyldigheten att anställa lärare och förskollärare som har en legitimation och behörighet för den undervisning som de ska bedriva.

När det särskilt gäller förskolan är det naturligt att det utöver förskollärare även finns annan personal som är anställd utan tidsbegränsning för arbete i barngrupperna. Det kan t.ex. vara barnskötare, bild-, musik- och dramapedagoger eller personer med något särskilt modersmål. Det är huvudmannens ansvar att avgöra vilken personal utöver förskollärare som ska anställas i förskolan (prop. 2009/10:165 s. 272).

Det finns bestämmelser om kompetensutveckling i skollagen. Av 2 kap. 34 § första stycket framgår att huvudmannen ska se till att personalen vid förskoleenheterna ges möjligheter till kompetensutveckling. Huvudmannen ska vidare enligt 2 kap. 34 § andra stycket se till att förskollärare och annan personal vid förskoleenheterna har nödvändiga insikter i de föreskrifter som gäller för skolväsendet. Enligt läroplanen för förskolan har förskolechefen ett särskilt ansvar för att personalen kontinuerligt får den kompetensutveckling som krävs för att de ska kunna utföra sina uppgifter professionellt.

Av 29 kap. 13 § skollagen följer att huvudmannen för förskoleverksamhet eller pedagogisk omsorg och den som är anställd i sådan verksamhet, på socialnämndens initiativ i frågor som rör barn som far illa eller riskerar att fara illa, ska samverka med samhällsorgan, organisationer och andra som berörs. Bestämmelser om skyldighet att anmäla till socialnämnden att ett barn kan behöva nämndens skydd finns i 14 kap. 1 § socialtjänstlagen (2001:453).

Utskottets ställningstagande

Huvudmannen ansvarar för att utbildningen genomförs i enlighet med bestämmelserna i skollagen och föreskrifter som har utfärdats med stöd av lagen och förskolechefen beslutar om sin enhets inre organisation och ansvarar för att fördela resurser inom enheten. Det framgår av gällande bestämmelser i skollagen. Likaså framgår det att huvudmannen ska se till att förskollärare och annan personal vid förskoleenheterna har nödvändiga insikter i de föreskrifter som gäller för skolväsendet samt att huvudmannen och personalen har en skyldighet att anmäla till socialnämnden vid kännedom eller misstanke om att ett barn far illa i enlighet med socialtjänstlagen. Vidare bör i sammanhanget nämnas att Skolinspektionen har tillsynsansvar över den kommunala förskolan och också över hur kommunen uppfyller sitt tillsynsansvar över fristående förskolor (26 kap. skollagen). Utskottet ser därmed inte skäl att införa nationella riktlinjer i aktuella avseenden. Mot bakgrund av det anförda

avstyrks motionerna 2015/16:62 (SD), 2015/16:476 (SD) yrkande 7 och 2015/16:3095 (SD) yrkandena 25 och 36.

Erbjudande av förskola

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden bl.a. om att den allmänna förskolan ska gälla från två års ålder, om att stärka rätten till förskola för barn till arbetslösa och föräldralediga och om att vidareutveckla barnomsorgspengen.

Jämför reservationerna 19 (M), 20 (SD), 21 (C) och 22 (V).

Motionerna

Allmän förskola

I partimotionerna 2015/16:3073 av Anna Kinberg Batra m.fl. (M) yrkande 1 och 2015/16:3225 av Anna Kinberg Batra m.fl. (M) yrkande 13 anförs att den allmänna förskolan bör utökas till att gälla från två års ålder i stället för dagens tre år. Detsamma framförs i kommittémotionerna 2015/16:2736 av Camilla Waltersson Grönvall m.fl. (M) yrkande 2 och 2015/16:2774 av Camilla Waltersson Grönvall m.fl. (M) yrkande 1.

Förskola för barn till arbetslösa m.m.

Enligt motion 2015/16:532 av Helena Bouveng (M) bör regeringen utreda möjligheten att erbjuda förskola under fler timmar även till barn vars föräldrar står utanför arbetsmarknaden.

Av kommittémotion 2015/16:100 av Daniel Riazat m.fl. (V) yrkande 2 framgår att det bör göras en kartläggning och utvärdering av kommuner som utvidgat rätten till förskola för barn till arbetslösa och föräldralediga. Motionärerna vill på sikt införa en avgiftsfri allmän förskola, med rätt till en vistelsetid om minst 30 timmar per vecka, för barn från ett års ålder. Ett steg på vägen mot ett sådant mål skulle vara att stärka rätten till förskola för barn till arbetslösa och föräldralediga.

Barnomsorgspengen

I kommittémotion 2015/16:3095 av Paula Bieler m.fl. (SD) yrkande 29 och motion 2015/16:163 av Stefan Jakobsson och Robert Stenkvist (båda SD) anförs att man bör utreda och möjliggöra för anhöriga, t.ex. mor- och farföräldrar, att genom en särskild prövning och mot ersättning ansvara för barnomsorg, enligt ett liknande system som dagbarnvårdare men utan krav på ett minimiantal av barn, samt utreda möjligheten att låta detta vara ett omsorgsalternativ som kan nyttjas före ett års ålder.

I kommittémotion 2015/16:2431 av Annika Qarlsso n m.fl. (C) yrkande 7 understryks betydelsen av barnfamiljers valfrihet. Vidare anför s att man bör värna och se över möjligheterna att vidareutveckla barnomsorgs p engen så att familjer ska kunna välja förskola utanför hemkommunens gränser. Enligt motionärerna varierar kommunernas flexibilitet när det gäller att få förskoleplats i en annan kommun.

Bakgrund och gällande rätt

Allmän förskola

Den 1 juli 2010 infördes allmän förskola för treåringar (prop. 2008/09:115, bet. 2008/09:UbU11, rskr. 2008/09:220). Det innebär att alla barn ska erbjudas minst 525 avgiftsfria timmar om året i förskola fr.o.m. höstterminen det år de fyller tre år (8 kap. 20 § skollagen).

Förskola för barn till arbetslösa m.m.

I 8 kap. 5 § skollagen föreskrivs att barn fr.o.m. ett års ålder ska erbjudas förskola i den omfattning det behövs med hänsyn till föräldrarnas förvärvsarbete eller studier eller om barnet har ett eget behov på grund av familjens situation i övrigt. Enligt 8 kap. 6 § skollagen ska barn vars föräldrar är arbetslösa eller föräldralediga för vård av annat barn fr.o.m. ett års ålder erbjudas förskola under minst 3 timmar per dag eller 15 timmar i veckan. Enligt 8 kap. 7 § skollagen ska barn även i andra fall än som avses i 5 och 6 §§ erbjudas förskola, om de av fysiska, psykiska eller andra skäl behöver särskilt stöd i sin utveckling i form av förskola. Innebörden av den sistnämnda bestämmelsen är att barn som av fysiska, psykiska eller andra skäl behöver särskilt stöd i sin utveckling i form av förskola ska erbjudas förskola, oavsett om de har fyllt ett år eller inte (prop. 2009/10:165 del 2 s. 712).

Barnomsorgs p engen

Den s.k. barnomsorgs p engen är ett kommunalt bidrag till enskilda godkända förskolor, fritidshem och annan pedagogisk verksamhet (25 kap. skollagen). Sedan den 1 juli 2009 är kommunerna skyldiga att förutom till förskolor och fritidshem även lämna bidrag till godkända former av pedagogisk omsorg, och därmed finns ett system med en barnomsorgs p eng. Det kommunala bidraget följer barnet till den verksamhet som föräldrarna själva väljer. Kommunernas godkännande är en förutsättning för att en enskild huvudman ska ha rätt till bidrag. Verksamheten som får bidrag måste uppfylla de krav på kvalitet som ställs i skollagen – samma krav som ställs på motsvarande kommunal verksamhet.

Syftet med en barnomsorgs p eng är att öka föräldrarnas valfrihet och möjlighet att välja olika former av pedagogiska verksamheter för sina barn. Föräldrar vars barn är berättigade till en plats i kommunal förskola, fritidshem eller pedagogisk omsorg kan välja en plats i en verksamhet med en enskild

huvudman. Hemkommunen är då skyldig att lämna bidrag (barnomsorgspeng) direkt till huvudmannen för den verksamhet som föräldrarna väljer.

Barnomsorgspengen kan bara användas för en plats i förskola, fritidshem eller annan pedagogisk verksamhet.

Hemkommunens ansvar för erbjudande av förskola

Hemkommunen är ansvarig för att alla barn i kommunen som ska erbjudas förskola erbjuds detta om deras vårdnadshavare önskar det (8 kap. 12 § första stycket skollagen). En kommun kan också erbjuda barnet motsvarande utbildning i en fristående förskola i kommunen (8 kap. 12 § andra stycket skollagen).

Enligt 8 kap. 15 § ska barnet erbjudas plats vid en förskoleenhet så nära barnets eget hem som möjligt. Kommunen ska ta skälig hänsyn till vårdnadshavarnas önskemål om placering vid en viss förskoleenhet. Föräldrarna kan tacka nej till ett erbjudande av plats i förskola exempelvis om verksamheten drivs med en viss konfessionell eller pedagogisk inriktning som de inte ställer sig bakom (prop. 2009/10:165 s. 354).

Mottagande i en annan kommuns förskola

En kommun kan om det finns särskilda skäl komma överens med en annan kommun om att den kommunen ska ta emot förskolebarn från hemkommunen (8 kap. 12 § tredje stycket skollagen). Ett barn har rätt att gå i en annan kommuns förskola om det finns särskilda skäl till det med hänsyn till barnets personliga förhållanden (8 kap. 13 § skollagen). Ett sådant skäl kan vara att barnets föräldrar bor i olika kommuner. Ett annat skäl kan vara att barnet behöver särskilt stöd i förskolan och att vårdnadshavarna därför vill att barnet ska gå i en annan kommuns förskola som är anpassad efter barnets behov. Det kan också vara att barnet bor vid en kommungräns och föräldrarna arbetar i grannkommunen. Man kan också tillämpa bestämmelsen för att ge barn möjlighet till förskola på samiska, meänkieli eller finska enligt lagen om nationella minoriteter och minoritetsspråk (prop. 2009/10:165 s. 355 och 714–715).

Innan en kommun tar emot ett barn från en annan kommun måste den få ett yttrande från barnets hemkommun (8 kap. 13 § skollagen). På så sätt får den mottagande kommunen information om barnets förhållanden och har därmed ett bättre underlag för beslutet. Det är alltid den kommun som anordnar verksamheten som, efter önskemål från barnets vårdnadshavare, ska bedöma och besluta om det finns särskilda skäl för mottagande med hänsyn till barnets förhållanden. Eftersom detta inverkar på kommunernas planering och ekonomiska förutsättningar är det alltid den mottagande kommunens bedömningar som avgör om barnets förhållanden motiverar en plats i kommunens förskola (prop. 2015/16:165 s. 355).

Om ett barn har rätt att gå i en annan kommuns förskola ska hemkommunen betala kostnaderna för förskoleplatsen till den kommun som tar emot barnet (8 kap. 17 § skollagen).

Mottagande i en fristående skola

Varje fristående förskola ska vara öppen för alla barn som ska erbjudas förskola om inte den kommun där förskoleenheten är belägen medger undantag med hänsyn till verksamhetens särskilda karaktär (8 kap. 18 § första stycket skollagen). Huvudmannen ska inte behöva ta emot eller ge fortsatt utbildning åt ett barn om hemkommunen har beslutat att inte lämna bidrag för barnets särskilda stöd på grund av att betydande organisatoriska eller ekonomiska svårigheter skulle uppstå för kommunen (8 kap. 18 § andra stycket skollagen).¹

Om det inte finns plats för alla sökande till en förskoleenhet, ska urvalet göras på de grunder som den kommun där förskoleenheten är belägen godkänner (8 kap. 19 § skollagen).

Utskottets ställningstagande

När det gäller frågan om införande av allmän förskola från två års ålder vill utskottet inledningsvis understryka betydelsen av allmän förskola. Förskolan ska vara till för alla barn, oavsett familjens sociala eller ekonomiska situation. Den allmänna förskolan ska vara tillgänglig och likvärdig. Alla barn har enligt utskottet rätt till en likvärdig och pedagogiskt stimulerande verksamhet som skapar jämlika förutsättningar inför skolstarten. Allmän förskola omfattar minst 525 timmar om året, vilket motsvarar i princip tre timmar om dagen under skolans terminer. Den gäller fr.o.m. höstterminen det år barnet fyller tre år. Utskottet anser att bestämmelsen är väl avvägd och ser inte skäl att ändra regleringen. Därmed avstyrks motionerna 2015/16:2736 (M) yrkande 2, 2015/16:2774 (M) yrkande 1, 2015/16:3073 (M) yrkande 1 och 2015/16:3225 (M) yrkande 13.

Vad gäller frågan om förskola till barn till arbetslösa m.fl. anser utskottet att skollagens bestämmelse om att barn vars föräldrar är arbetslösa eller föräldralediga för vård av annat barn fr.o.m. ett års ålder erbjuds förskola under minst 3 timmar per dag eller 15 timmar i veckan är väl avvägd. Därmed ser inte utskottet skäl att ytterligare utreda förhållanden eller ändra författningar på området. Med det anförda avstyrks motionerna 2015/16:100 (V) yrkande 2 och 2015/16:532 (M).

När det gäller frågor om att vidareutveckla barnomsorgspengen så att familjer ska kunna välja en förskola utanför hemkommunens gränser eller för att personer, anhöriga eller inte, ska kunna bedriva godkända former av

¹ Undantaget avser mycket speciella fall och motiveras av den begränsning av kommunens bidragsskyldighet som gäller om barnets särskilda stöd skulle vara så omfattande att betydande organisatoriska och ekonomiska svårigheter skulle uppstå för kommunen (prop. 2009/10:165 s. 356).

pedagogisk omsorg vill utskottet peka på att det finns ett regelverk som i huvudsak ger de möjligheter som principiellt efterfrågas i aktuella motionsyrkanden. Utskottet ser därmed inte skäl till att vidta några åtgärder och avstyrker motionerna 2015/16:163 (SD), 2015/16:2431 (C) yrkande 7 och 2015/16:3095 (SD) yrkande 29.

Motioner som bereds förenklat

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår de motioner om förskolan (S, M, SD, FP, och KD) som tar upp samma eller i huvudsak samma frågor som riksdagen behandlat tidigare under valperioden.

Jämför särskilda yttrandena 1 (SD) och 2 (KD).

Utskottets ställningstagande

I detta betänkande behandlar utskottet ett antal motionsförslag som rör samma eller i huvudsak samma frågor som utskottet behandlade under riksmötet 2014/15 och som riksdagen avslag i enlighet med utskottets förslag (bet. 2014/15:UbU8).

Utskottet ser ingen anledning att nu göra någon annan bedömning och avstyrker därför motionerna 2015/16:158 (SD), 2015/16:515 (FP), 2015/16:826 (S), 2015/16:1921 (M), 2015/16:2388 (S), 2015/16:2569 (KD) yrkande 19 och 2015/16:2980 (KD) yrkande 4.

Reservationer

1. Förskolans läroplan, punkt 1 (M, C, L)

av Christer Nylander (L), Camilla Waltersson Grönvall (M), Betty Malmberg (M), Michael Svensson (M), Ulrika Carlsson i Skövde (C) och Erik Bengtzboe (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2015/16:2774 av Camilla Waltersson Grönvall m.fl. (M) yrkande 6 och

2015/16:3073 av Anna Kinberg Batra m.fl. (M) yrkande 4 och
avslår motion

2015/16:2569 av Andreas Carlson m.fl. (KD) yrkande 38.

Ställningstagande

Vi har en förskola att vara stolta över, men det finns utmaningar som vi inte kan blunda för. För att ge våra barn bästa möjliga start i livet, förbättra kvaliteten och säkra behovet av lärare i förskolan föreslår vi en förstärkning av förskolan. Vi vill bl.a. utreda hur vi kan förbättra implementeringen av förskolans läroplan för att stärka likvärdigheten i förskolan. Förskolan ska ha ett lärande perspektiv och vara fri från gamla könsstereotyper.

Regeringen bör vidta lämpliga åtgärder enligt vad som anförs ovan.

2. Förskolans läroplan, punkt 1 (KD)

av Annika Eclund (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2015/16:2569 av Andreas Carlson m.fl. (KD) yrkande 38 och

avslår motionerna

2015/16:2774 av Camilla Waltersson Grönvall m.fl. (M) yrkande 6 och

2015/16:3073 av Anna Kinberg Batra m.fl. (M) yrkande 4.

Ställningstagande

Forskning visar att stora barngrupper har negativa effekter framför allt för de yngsta barnen eftersom de är beroende av täta kontakter med vuxna som de kan knyta an till. Alltför många relationer stressar barnen, vilket i sin tur kan påverka deras inlärningsförmåga långt upp i åldrarna. Stora grupper försvårar samspelet mellan barn och vuxna, vilket i sin tur kan leda till att identitets- och språkutvecklingen tar skada. Generellt är mindre barngrupper att föredra framför större grupper med samma personaltäthet.

Jag anser att man i förskolans läroplan ska betona behovet av att arbeta med de minsta barnens anknytningsprocess och att ge barnen tid att känna sig trygga. För de små barnen ska inte lärandet utan tryggheten stå i fokus.

Regeringen bör vidta lämpliga åtgärder enligt vad som anförs ovan.

3. Förskolans inriktning, punkt 2 (SD)

av Stefan Jakobsson (SD) och Robert Stenkvist (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2015/16:63 av Robert Stenkvist och Stefan Jakobsson (båda SD) yrkande 3 och

2015/16:476 av Robert Stenkvist m.fl. (SD) yrkande 3 och avslår motion

2015/16:2569 av Andreas Carlson m.fl. (KD) yrkande 37.

Ställningstagande

Familjepolitiken ska bidra till förbättrad kvalitet i barnomsorgen. Det är barnens behov och rättigheter som är grunden för barnomsorgen. Målet för förskolan och annan barnomsorg såsom familjedaghem bör vara att möta varje barns behov av trygg omsorg, stimulans, lek, gemenskap och utveckling. Målet för Sverigedemokraterna är att föräldrarna ska kunna välja den omsorg som är bäst för deras barn, att det finns olika barnomsorgsformer samt att all barnomsorg håller hög kvalitet. Mindre barngrupper i förskolan samt bättre förutsättningar för familjedaghemmen är prioriterat i detta arbete.

Regeringen bör vidta lämpliga åtgärder enligt vad som anförs ovan.

4. Förskolans inriktning, punkt 2 (KD)

av Annika Eclund (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2015/16:2569 av Andreas Carlson m.fl. (KD) yrkande 37 och
avslår motionerna
2015/16:63 av Robert Stenkvist och Stefan Jakobsson (båda SD) yrkande 3
och
2015/16:476 av Robert Stenkvist m.fl. (SD) yrkande 3.

Ställningstagande

I och med läroplanen 2010 fick förskolepersonalen, i likhet med grundskollärare, fler administrativa uppgifter. Flera förskollärare har påpekat det orimliga i att de ska ägna sin tid åt dokumentation samtidigt som barngrupperna växer och personaltätheten minskar. Jag vill att förskolepersonalen ska återgå till sin huvuduppgift – att vara med barnen – och föreslår därför att man ser över förskolepersonalens uppgifter och ansvar så att tid frigörs för tid tillsammans med barnen.

Regeringen bör vidta lämpliga åtgärder enligt vad som anförs ovan.

5. Förskolepersonalens uppgifter, punkt 3 (SD, KD)

av Stefan Jakobsson (SD), Robert Stenkvist (SD) och Annika Eclund (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2015/16:2569 av Andreas Carlson m.fl. (KD) yrkande 39.

Ställningstagande

Självklart ska den fria leken dominera verksamheten inom förskolan. I den fria leken tränar sig barnen på social kompetens, samarbete, kreativitet och initiativförmåga. Dessutom måste barnen känna att tiden i förskolan är rolig

och stimulerande. Dessutom ska förskolan vara skolförberedande med språklig och motorisk stimulering. Att förskolebarnen utvecklar sin språkliga förmåga är grundläggande för en lyckad skolstart. Även andra mycket viktiga skolförberedande inslag ska vara återkommande inslag i förskolans verksamhet.

Regeringen bör vidta lämpliga åtgärder enligt vad som anförs ovan.

6. Jämförande av förskolor, punkt 4 (KD)

av Annika Eclund (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2015/16:2569 av Andreas Carlson m.fl. (KD) yrkande 41 och

2015/16:2878 av Annika Eclund m.fl. (KD) yrkande 41.

Ställningstagande

Det är ofta svårt för föräldrar att bedöma vad som är en bra förskola eller ett bra familjedaghem. Skolverket har databaser där förskolor och familjedaghem kan jämföras med hjälp av vissa nyckeltal (personal, utbildningsnivå, barn och grupper samt kostnader) och resultat i form av tabeller. Tillgängligheten till databaserna är dock underutvecklad, databasen är svår att förstå och tjänsten är okänd för föräldrar. Det behövs bättre förutsättningar för föräldrar att göra informerade val, och därför bör Skolverket vidareutveckla tjänsten så att den blir mer överskådlig, tillgänglig och användbar. Dessutom skulle det vara bra om personalens erfarenhet av arbete med barn fanns med som ett nyckeltal. Det är också en viktig faktor för att bedöma kvaliteten.

Regeringen bör vidta lämpliga åtgärder enligt vad som anförs ovan.

7. Förstärkt tillsyn, punkt 5 (SD, KD)

av Stefan Jakobsson (SD), Robert Stenkvist (SD) och Annika Eclund (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2015/16:2878 av Annika Eclund m.fl. (KD) yrkande 42.

Ställningstagande

Vi vill förstärka Skolinspektionens tillsyn över förskolan, med fokus på kvalitet och måluppfyllelse. Den nuvarande tillsynen bör kompletteras med regelmässiga stickprov genom besök på ett antal förskolor i varje kommun.

Regeringen bör vidta lämpliga åtgärder enligt vad som anförs ovan.

8. Genuspedagogik, punkt 6 (SD)

av Stefan Jakobsson (SD) och Robert Stenkvist (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2015/16:63 av Robert Stenkvist och Stefan Jakobsson (båda SD) yrkande 1,

2015/16:476 av Robert Stenkvist m.fl. (SD) yrkande 1 och

2015/16:3095 av Paula Bieler m.fl. (SD) yrkande 22.

Ställningstagande

All undervisning och planerad verksamhet i förskolan ska vara evidensbaserad eller åtminstone inte strida mot tillgänglig evidens och beprövad erfarenhet. Det innebär att vi inte vill att förskolan bedriver genuspedagogik eller liknande verksamhet. Det innebär självklart inte att vi ska tvinga in barn i könsstereotyper. Det innebär att vi låter barn utvecklas i den riktning som faller sig naturlig för dem. Inte heller ska politiska trender eller aktuella flugor få genomslag i förskolepedagogiken. Partipolitik ska utövas i de demokratiska arenor vi har för detta, vilket inte är landets utbildningsanstalter.

Regeringen bör vidta lämpliga åtgärder enligt vad som anförs ovan.

9. Barnlitteratur i förskolan, punkt 7 (V)

av Linda Snecker (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2015/16:100 av Daniel Riazat m.fl. (V) yrkande 6.

Ställningstagande

Vi vet i dag vilken betydelse det har även för de mycket små barnen, deras kreativitet och fantasi och i förlängningen för deras framtida möjligheter i samhället att de kommer i kontakt med böcker och litteratur på ett tidigt stadium långt innan de själva kan läsa.

Vi vet också att könsrollen formas från första dagen i ett barns liv och att pojkar senare i livet genomsnittligt läser mindre litteratur än flickor. Därför är det viktigt att se till att pojkar och flickor i förskolan får likvärdig stimulans när det gäller ”bokprat” och bokläsning och att personalen är medveten om de könsroller som böckerna redovisar och har kunskaper så att de kan prata om detta tillsammans med barnen.

Mot bakgrund av att kravet på skolbibliotek inte gäller förskolan bör det följas upp om tillgången till barnlitteratur i förskolan i dag är tillräcklig eller om åtgärder behöver vidtas för att förbättra situationen. Det finns risk för att nuvarande ordning inte beaktar förskolebarnens behov av litteratur. Folkbibliotek kan saknas i närheten av den förskola där barnen går, och personalen på förskolorna hinner bara undantagsvis, om alls, gå med barnen till biblioteken.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförs ovan.

10. Förskolans arbetsmiljö, punkt 8 (V)

av Linda Snecker (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 8 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2015/16:100 av Daniel Riazat m.fl. (V) yrkande 5.

Ställningstagande

Arbetsmiljölagen gäller i dag elever i grund- och gymnasieskolan. Frågan om huruvida arbetsmiljölagen även ska omfatta förskolan och fritidshemmen har diskuterats och utretts flera gånger.

Frågan om arbetsmiljölagens tillämpning handlar inte bara om ett långsiktigt systematiskt arbetsmiljöarbete utan också om konkreta och mer

eller mindre akuta arbetsmiljörisker. Ibland hänvisas till att när stora risker finns kan Arbetsmiljöverket eller skyddsombud vidta åtgärder till skydd för personalen, och på så sätt skyddas även barnen indirekt. Men risker kan se olika ut beroende på om det är vuxna eller små barn som ska skyddas. Ett tydligt exempel är om farliga kemikalier lämnas framme och är möjliga för barnen att nå.

Det finns förstås flera olika vägar att gå för att förbättra arbetsmiljön för barnen i förskolan. Arbetsmiljölagen bör vara ett av dessa verktyg. Regeringen bör därför återkomma med förslag om att arbetsmiljölagen ska omfatta barn i förskolan på ett liknande sätt som den omfattar elever i grund- och gymnasieskolan.

11. Organisatoriska frågor, punkt 9 (SD)

av Stefan Jakobsson (SD) och Robert Stenkvist (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 9 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2015/16:64 av Robert Stenkvist och Stefan Jakobsson (båda SD),

2015/16:476 av Robert Stenkvist m.fl. (SD) yrkande 10 och

2015/16:3095 av Paula Bieler m.fl. (SD) yrkande 30 och

avslår motion

2015/16:2282 av Larry Söder (KD).

Ställningstagande

En föräldrakooperativdriven förskola innebär att föräldrarna går samman och bildar en ekonomisk förening. Föräldrarna får på detta vis ett större ansvar för driften än vid exempelvis kommunala eller bolagsägda förskolor. En stor skillnad mellan att driva en förskola som ett föräldrakooperativ jämfört med ett aktiebolag är naturligtvis att det är föräldrarna själva som äger det, och därför är mer måna om att återinvestera eventuellt överskott i verksamheten.

År 2013 presenterades en utredning (SOU 2013:56) om ägarstrukturen inom skolväsendet samt övriga frågor om villkor och regler för fristående skolor. I ett remissvar till detta framhöll Arbetsgivarföreningen för kooperativa och idéburna företag och organisationer (KFO) att det är nödvändigt att ”bättre ta hänsyn till de små friskolornas och de föräldrakooperativa skolornas förutsättningar. Till exempel är det viktigt att inte belasta skolorna med för mycket administration”.

En övervägande positiv bild ges av förekomsten av föräldrakooperativ. Ändå finns i dag liknande platsbrist som inom den reguljära förskolan. En

rimlig förklaring till att det inte finns fler föräldrakooperativ är att driften av dessa innebär mer arbete för föräldrarna. Mot bakgrund av KFO:s inställning föreslår vi att regeringen tillsätter en utredning som klarlägger på vilket sätt fler föräldrakooperativ kan bildas och drivas. Bland annat måste det gå att bilda och driva kooperativ med en minskad arbetsbelastning och mindre administration för ägarna, utan att för den skull minska kraven på kvalitet eller säkerhet.

12. Uppvärdera pedagogisk omsorg, punkt 10 (SD, KD)

av Stefan Jakobsson (SD), Robert Stenkvist (SD) och Annika Eclund (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 10 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2015/16:2569 av Andreas Carlson m.fl. (KD) yrkandena 42 och 44.

Ställningstagande

Trots införandet av en barnomsorgspeng och fri etableringsrätt ger dagens regelverk stort utrymme för kommunerna att på olika sätt förhindra verksamhet som föräldrarna egentligen efterfrågar. När det gäller familjedaghem och den pedagogiska omsorgen har dessa heller inte marknadsförts, vilket gör att det är få föräldrar som känner till vilka möjligheter som finns. Det finns i dag en tendens att kommunerna prioriterar förskoleverksamheten framför den pedagogiska omsorgen, vilket gör att familjedaghemmen minskar samtidigt som barngrupperna i förskolan blir allt större. Risken är att förskolan prioriteras högre än principen att erbjuda barnomsorg som ligger i linje med föräldrarnas önskemål och barnens behov. Många kommuner har under de senaste åren sagt upp eller planerat att säga upp kommunala dagbarnvårdare till förmån för andra satsningar eller av besparingsskäl.

Vi anser vidare att en kartläggning bör göras för att öka antalet familjedaghem. Kartläggningen bör innehålla information om vad kommunerna gör för att rekrytera egna dagbarnvårdare, hur informationen till föräldrar om familjedaghem ser ut, hur informationen ser ut om möjligheten att starta familjedaghem samt vilka hinder familjedaghem upplever för att klara sin verksamhet.

Regeringen bör vidta lämpliga åtgärder enligt vad som anförs ovan.

13. Öka tillgången till pedagogisk omsorg, punkt 11 (KD)

av Annika Eclund (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 11 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2015/16:2878 av Annika Eclund m.fl. (KD) yrkande 43.

Ställningstagande

De traditionella familjedaghemmen har mindre barngrupper än förskolans barngrupper och barnen vistas i en hemmiljö. År 2014 var den genomsnittliga barngruppen 4,8 barn. Var tredje barngrupp består av ett till fyra barn. För föräldrar innebär detta en särskild trygghet och ett lugn som är svårt att få inom förskolan. Av naturliga skäl blir det också en person som barnet anknyter till och färre vuxna eller andra relationer att hantera. För många barn kan detta vara ett positivt alternativ, särskilt för de allra yngsta. Jag anser därför att tillgången på familjedaghem bör öka.

Regeringen bör vidta lämpliga åtgärder enligt vad som anförs ovan.

14. Pedagogisk omsorg, punkt 12 (KD)

av Annika Eclund (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 12 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2015/16:2569 av Andreas Carlson m.fl. (KD) yrkande 43.

Ställningstagande

Jag anser att kommunerna ska ha en skyldighet att erbjuda pedagogisk omsorg för de föräldrar som så önskar och föreslår därför en skärpning av 25 kap. 2 § skollagen från nuvarande lydelse ”Kommunen ska sträva efter att i stället för förskola eller fritidshem erbjuda ett barn pedagogisk omsorg om barnets vårdnadshavare önskar det. Kommunen ska ta skälig hänsyn till vårdnadshavarnas önskemål om verksamhetsform” till ”Kommunen ska erbjuda ett barn pedagogisk omsorg om barnets vårdnadshavare önskar det”.

Regeringen bör återkomma till riksdagen med ett lagförslag som tillgodoser vad som anförs ovan.

15. Dagbarnvårdare, punkt 13 (SD)

av Stefan Jakobsson (SD) och Robert Stenkvist (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 13 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna
2015/16:58 av Stefan Jakobsson och Robert Stenkvist (båda SD) och
2015/16:3095 av Paula Bieler m.fl. (SD) yrkande 28.

Ställningstagande

Ett alternativ till förskolor är dagmammor, eller dagbarnvårdare. Trots att denna yrkesgrupp är ett viktigt alternativ till den traditionella förskolan är det en grupp som inte alls synliggörs som ett alternativ i samma utsträckning.

Utgångspunkten bör vara barnets bästa. Alla barn är inte redo att vid exempelvis två års ålder möta omvärlden genom en större barngrupp där de får begränsad uppmärksamhet. Därför anser vi att detta alternativ är viktigt att främja för att upprätthålla valfrihet för varje unikt barn. Under de senaste årtiondena har antalet dagbarnvårdare minskat kraftigt. Orsakerna är främst en minskad efterfrågan från föräldrarna, men detta kan i sin tur bero på att fokus i samhällsdebatten länge främst har legat på förskolan, varpå andra alternativ har trängs undan. Vi vill skjuta till ökade medel till Skolverket för att utreda anledningarna till den minskade efterfrågan på dagbarnvårdare. Om det beror på bristande kännedom om alternativet vill vi också öka Skolverkets möjligheter att aktivt arbeta med informationskampanjer om möjligheten att välja respektive arbeta som dagbarnvårdare. Vi vill även inrätta nationella riktlinjer som tar fasta på att dagbarnvårdare ska erbjudas som ett likvärdigt alternativ i alla Sveriges kommuner.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförs ovan.

16. Öppen förskola, punkt 14 (KD)

av Annika Eclund (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 14 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna
2015/16:2569 av Andreas Carlson m.fl. (KD) yrkande 46 och
2015/16:2878 av Annika Eclund m.fl. (KD) yrkande 45.

Ställningstagande

Kristdemokraterna ser den öppna förskolan som en del i den kommunala förskoleverksamheten. Den fyller en mycket viktig familjestödande funktion, särskilt för föräldrar till nyfödda och små barn. Enligt Skolverket saknar var tredje kommun en öppen förskola. Minskningarna kan enligt Skolverket inte helt förklaras av att målgruppen för öppen förskola minskade när förskolan byggdes ut. Huvuddelen av de kommuner som lagt ner verksamheten har angett ekonomiska skäl. I de kommuner som startat verksamhet är det behovet av mötesplatser eller familjestödande insatser som varit avgörande. I många av dessa kommuner inrättas familjecentraler just för att på en plats kunna samordna stöd och hjälp till det nyfödda barnet och familjen. Ändå finns det nu orter där öppen förskoleverksamhet helt saknas eller inte räcker till för alla barn. Det är en oroväckande nedmontering av familjestödet i en tid när allt fler föräldrar uttrycker behov av stöd. Jag vill att antalet öppna förskolor ökar.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförs ovan.

17. Kompetens- och personalfrågor, punkt 15 (SD)

av Stefan Jakobsson (SD) och Robert Stenkvist (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 15 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna
2015/16:62 av Robert Stenkvist och Stefan Jakobsson (båda SD),
2015/16:476 av Robert Stenkvist m.fl. (SD) yrkande 7 och
2015/16:3095 av Paula Bieler m.fl. (SD) yrkande 25.

Ställningstagande

Redan i dag står det inskrivet i skollagen att huvudmännen som bedriver pedagogisk verksamhet på en förskola ska vara utbildade förskollärare. Trots detta förekommer det att förskolor helt saknar utbildad personal. Detta är inte acceptabelt. Vi vill ålägga Skolverket och SKL att utforma nationella riktlinjer med krav på att kommunerna vidtar sanktioner mot de förskolor som inte följer skollagens bestämmelser om kompetens.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförs ovan.

18. Information om anmälningsplikten, punkt 16 (SD)

av Stefan Jakobsson (SD) och Robert Stenkvist (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 16 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2015/16:3095 av Paula Bieler m.fl. (SD) yrkande 36.

Ställningstagande

Att föräldrarna har en avgörande roll för barnets välmående är självklart; föräldrarna ska tillgodose barnens behov av trygghet, kärlek och omsorg. Oavsett om det handlar om sociala missförhållanden eller okunskap händer det att barn far illa i det egna hemmet. Då är barnets yttre omvärld en viktig part för att uppmärksamma detta. Inom t.ex. förskolan har alla anställda en plikt att anmäla till socialtjänsten om de misstänker att barn far illa.

Det bör vara varje förskolas ansvar att regelbundet informera sin personal om denna plikt, varför vi föreslår att det inrättas nationella riktlinjer för detta.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförs ovan.

19. Erbjudande av förskola, punkt 17 (M)

av Camilla Waltersson Grönvall (M), Betty Malmberg (M), Michael Svensson (M) och Erik Bengtzboe (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 17 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna
2015/16:2736 av Camilla Waltersson Grönvall m.fl. (M) yrkande 2,
2015/16:2774 av Camilla Waltersson Grönvall m.fl. (M) yrkande 1,
2015/16:3073 av Anna Kinberg Batra m.fl. (M) yrkande 1 och
2015/16:3225 av Anna Kinberg Batra m.fl. (M) yrkande 13 och
avslår motionerna
2015/16:100 av Daniel Riazat m.fl. (V) yrkande 2,
2015/16:163 av Stefan Jakobsson och Robert Stenkvist (båda SD),
2015/16:532 av Helena Bouveng (M),

2015/16:2431 av Annika Qarllsson m.fl. (C) yrkande 7 och
2015/16:3095 av Paula Bieler m.fl. (SD) yrkande 29.

Ställningstagande

Alla barn i Sverige ska ha tillgång till en bra förskola oavsett var i landet de bor. Förskolan är också betydelsefull för att motverka det nya utanförskapet som växer fram, som ofta börjat med att unga tidigt halkat efter i skolan. Vi vill därför skapa ökade förutsättningar för en bättre och mer tillgänglig förskola. Vi föreslår att den allmänna förskolan ska utökas till att gälla från två års ålder i stället för dagens tre år. Det skulle innebära att Sveriges familjer får möjlighet till avgiftsfri förskola för sina barn 15 timmar i veckan redan från det att barnet är två år gammal. Det ger också fler familjer, särskilt de som har låga inkomster, ännu bättre möjligheter att kombinera familjeliv med arbete.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförs ovan.

20. Erbjudande av förskola, punkt 17 (SD)

av Stefan Jakobsson (SD) och Robert Stenkvisst (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 17 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2015/16:163 av Stefan Jakobsson och Robert Stenkvisst (båda SD) och

2015/16:3095 av Paula Bieler m.fl. (SD) yrkande 29 och

avslår motionerna

2015/16:100 av Daniel Riazat m.fl. (V) yrkande 2,

2015/16:532 av Helena Bouveng (M),

2015/16:2431 av Annika Qarllsson m.fl. (C) yrkande 7,

2015/16:2736 av Camilla Waltersson Grönvall m.fl. (M) yrkande 2,

2015/16:2774 av Camilla Waltersson Grönvall m.fl. (M) yrkande 1,

2015/16:3073 av Anna Kinberg Batra m.fl. (M) yrkande 1 och

2015/16:3225 av Anna Kinberg Batra m.fl. (M) yrkande 13.

Ställningstagande

Valfrihet är viktigt när man ska finna det bästa omsorgsalternativet för varje barn. Medan vissa på ett smidigt sätt kan inskolas i förskolan kan mindre barngrupper hos exempelvis familjedaghem vara lämpligare för andra. I vissa fall kan barnets behov av närhet och trygghet sträcka sig ännu djupare, och då kan anhöriga vara ett lämpligt alternativ. För att uppmärksamma dessa och

uppmuntra detta som alternativ vill vi utreda och möjliggöra för exempelvis mor- och farföräldrar att genom en särskild prövning och mot ersättning ansvara för barnomsorg, enligt ett liknande system som dagbarnvårdare men utan krav på ett minimiantal barn. Vi vill också utreda möjligheten att låta detta vara ett omsorgsalternativ som kan nyttjas före ett års ålder, i de fall föräldrarna av någon anledning inte kan ta ut föräldraledighet, exempelvis om de båda är egenföretagare och måste registrera visst arbete. Ett alternativ skulle här vara en möjlighet att överlåta garantidagar från föräldraförsäkringen till en närstående familjemedlem.

Regeringen bör tillsätta en utredning som tillgodoser vad som anförs ovan.

21. Erbjudande av förskola, punkt 17 (C)

av Ulrika Carlsson i Skövde (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 17 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2015/16:2431 av Annika Carlsson m.fl. (C) yrkande 7 och

avslår motionerna

2015/16:100 av Daniel Riazat m.fl. (V) yrkande 2,

2015/16:163 av Stefan Jakobsson och Robert Stenkvist (båda SD),

2015/16:532 av Helena Bouveng (M),

2015/16:2736 av Camilla Waltersson Grönvall m.fl. (M) yrkande 2,

2015/16:2774 av Camilla Waltersson Grönvall m.fl. (M) yrkande 1,

2015/16:3073 av Anna Kinberg Batra m.fl. (M) yrkande 1,

2015/16:3095 av Paula Bieler m.fl. (SD) yrkande 29 och

2015/16:3225 av Anna Kinberg Batra m.fl. (M) yrkande 13.

Ställningstagande

För Centerpartiet är familjers valfrihet viktig. Det är också viktigt att alla som vill ska ha möjlighet att arbeta heltid. Det är ofta kvinnorna som går ned i arbetstid för att ta hand om barnen. För att hinna lämna och hämta på förskola och ändå jobba heltid måste t.ex. en garanterad förskoleplats erbjudas inom rimligt avstånd, något som inte alltid fungerar.

Barnomsorgspenningen främjar eget företagande i en kvinnodominerad bransch och ger också fler alternativ inom förskolan. Den ska öka familjers frihet att välja förskola – något som inte alltid fungerar – och den behöver därför utvecklas så att den får den valfrihetseffekt som familjer behöver. I dag varierar det hur flexibla kommuner är när det gäller att få förskoleplats i en annan kommun än den familjen bor i, något som kan vara förutsättningen för

att många föräldrar ska kunna arbeta heltid. Ett exempel är när familjen bor nära en kommungräns, föräldrarna arbetar i grannkommunen och får förskoleplats på orimligt långt avstånd från hem och jobb. Jag vill därför värna och se över möjligheterna att vidareutveckla barnomsorgspengen så att familjer ska kunna välja förskola utanför hemkommunens gränser.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförs ovan.

22. Erbjudande av förskola, punkt 17 (V)

av Linda Snecker (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 17 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2015/16:100 av Daniel Riazat m.fl. (V) yrkande 2 och avslår motionerna

2015/16:163 av Stefan Jakobsson och Robert Stenkvist (båda SD),

2015/16:532 av Helena Bouveng (M),

2015/16:2431 av Annika Qarllsson m.fl. (C) yrkande 7,

2015/16:2736 av Camilla Waltersson Grönvall m.fl. (M) yrkande 2,

2015/16:2774 av Camilla Waltersson Grönvall m.fl. (M) yrkande 1,

2015/16:3073 av Anna Kinberg Batra m.fl. (M) yrkande 1,

2015/16:3095 av Paula Bieler m.fl. (SD) yrkande 29 och

2015/16:3225 av Anna Kinberg Batra m.fl. (M) yrkande 13.

Ställningstagande

Jag anser att alla barn bör ha samma möjlighet att gå i förskola. Förskolan ska vara avgiftsfri, tillgänglig och likvärdig för alla. Därför vill jag på sikt införa en avgiftsfri allmän förskola, med rätt till en vistelsetid om minst 30 timmar per vecka, för barn från ett års ålder.

Ett viktigt steg på vägen mot ett sådant mål skulle vara att stärka rätten till förskola för barn till arbetslösa och föräldralediga. Till skillnad från barn till arbetande och studerande har dessa barn endast lagstadgad tillgång till förskolan under 15 timmar per vecka. Därmed går de delvis miste om den pedagogik, de utvecklingsmöjligheter och den kontakt med kompisar som förskolan kan erbjuda. En utvidgad rätt till förskola för dessa barn handlar inte om ett tvång utan en möjlighet för föräldrarna att skapa större möjligheter att lägga upp vardagen på det sätt som passar barnet och familjen bäst.

Många kommuner har redan på eget initiativ genomfört sådana reformer. Det bör göras en kartläggning och utvärdering av kommuner som utvidgat rätten till förskola för barn till arbetslösa och föräldralediga.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförs ovan.

Särskilda yttranden

1. Motioner som bereds förenklat, punkt 18 (SD)

Stefan Jakobsson (SD) och Robert Stenkvist (SD) anför:

Utskottet har genom förenklad motionsberedning avstyrkt de motionsförslag som finns upptagna i förslagspunkt 18. Då det gäller motionsförslaget från företrädare från vårt parti hänvisar vi till det senaste ställningstagandet som gjorts av företrädare för vårt parti i motsvarande fråga i betänkande 2014/15:UbU8. Vi vidhåller de synpunkter som företrädare för vårt parti framfört i det sammanhanget men avstår från att på nytt ge uttryck för dem i en reservation.

2. Motioner som bereds förenklat, punkt 18 (KD)

Annika Eclund (KD) anför:

Utskottet har genom förenklad motionsberedning avstyrkt de motionsförslag som finns upptagna i förslagspunkt 18. Då det gäller motionsförslagen från företrädare från mitt parti hänvisar jag till det senaste ställningstagandet som gjorts av företrädare för mitt parti i motsvarande fråga i betänkande 2014/15:UbU8. Jag vidhåller de synpunkter som företrädare för vårt parti framfört i det sammanhanget men avstår från att på nytt ge uttryck för dem i en reservation.

BILAGA

Förteckning över behandlade förslag

Motioner från allmänna motionstiden 2015/16

2015/16:58 av Stefan Jakobsson och Robert Stenkvist (båda SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda varför antalet dagbarnvårdare minskat samt att upprätta nationella riktlinjer för dagbarnvårdare och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:62 av Robert Stenkvist och Stefan Jakobsson (båda SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att alla förskolor måste ha åtminstone en utbildad personal, annars ska huvudmannen drabbas av sanktioner, och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:63 av Robert Stenkvist och Stefan Jakobsson (båda SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att all undervisning inom förskolan ska vara evidensbaserad och att politiska trender liksom genuspedagogik inte ska få förekomma inom förskolan och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att den fria leken ska dominera i förskolan men också ska vara skolförberedande med språklig, motorisk och social utveckling och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:64 av Robert Stenkvist och Stefan Jakobsson (båda SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda hur det ska bli lättare att bilda och driva förskolor som föräldrakooperativ och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:100 av Daniel Riazat m.fl. (V):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att göra en kartläggning och utvärdering av kommuner som utvidgat rätten till förskola för barn till arbetslösa och föräldralediga, och riksdagen tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att återkomma med förslag om att arbetsmiljölagen ska omfatta barn i förskola på ett liknande sätt som den omfattar elever i grund- och gymnasieskola och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att följa upp om tillgången till barnlitteratur i förskolan i dag är tillräcklig eller om

åtgärder behöver vidtas för att förbättra situationen och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:158 av Richard Jomshof m.fl. (SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen skyndsamt ska verka för att de ändringsförslag som föreslås i motionen genomförs i Lpfö 98 och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:163 av Stefan Jakobsson och Robert Stenkvist (båda SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda möjligheten att anhöriga efter prövning och mot ersättning kan arbeta som dagmamma och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:476 av Robert Stenkvist m.fl. (SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att all undervisning inom förskolan ska vara evidensbaserad och att politiska trender liksom genuspedagogik inte ska få förekomma inom förskolan och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att den fria leken ska dominera i förskolan men att den också ska vara skolförberedande med språklig, motorisk och social utveckling, och riksdagen tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att alla förskolor måste ha åtminstone en utbildad personal, annars ska huvudmannen drabbas av sanktioner, och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda hur det ska bli lättare att bilda och driva förskolor som föräldrakooperativ och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:515 av Birgitta Ohlsson (FP):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om införande av obligatoriska jämställdhetsplaner i förskolan och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:532 av Helena Bouveng (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om rätten till förskola och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:826 av Eva-Lena Jansson m.fl. (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om barnomsorg på obekvämt arbetstid och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:1921 av Sailsa Quicklund (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om barnomsorg på obekvämt arbetstid och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:2282 av Larry Söder (KD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att pedagogisk omsorg blir obligatorisk omsorgsform för kommunerna att tillhandahålla, och riksdagen tillkännager detta för regeringen.

2015/16:2388 av Teresa Carvalho (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att öka tillgången till barnomsorg på obekvämt arbetstid och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:2431 av Annika Qarlsso n m.fl. (C):

7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att försvara familjers valfrihet genom att värna och se över möjligheterna att vidareutveckla barnomsorgs p engen så att familjer ska kunna välja förskola utanför hemkommunens gränser och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:2569 av Andreas Carlsson m.fl. (KD):

19. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om barnomsorgs p engen och tillkännager detta för regeringen.
37. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om målet för förskolan och annan barnomsorg och tillkännager detta för regeringen.
38. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att behovet av att arbeta med de minsta barnens anknytningsprocess och att ge barnen tid att känna sig trygga bör betonas i förskolans läroplan, och riksdagen tillkännager detta för regeringen.
39. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över förskolepersonalens uppgifter och ansvar för att frigöra tid tillsammans med barnen och tillkännager detta för regeringen.
41. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en lättillgänglig och utvecklad databas för föräldrar där man kan jämföra barnomsorg utifrån olika nyckeltal och tillkännager detta för regeringen.
42. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att uppvärdera familjedaghemmen och tillkännager detta för regeringen.
43. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att skärpa skollagen så att kommunerna blir skyldiga att erbjuda pedagogisk omsorg till dem som önskar det och tillkännager detta för regeringen.

44. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att genomföra en kartläggning i syfte att öka antalet familjedaghem och tillkännager detta för regeringen.
46. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att antalet öppna förskolor bör öka och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:2736 av Camilla Waltersson Grönvall m.fl. (M):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en satsning för att utöka den allmänna förskolan till att gälla från två års ålder i stället för dagens tre år och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:2774 av Camilla Waltersson Grönvall m.fl. (M):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utöka den allmänna förskolan till att gälla från två års ålder i stället för dagens tre år och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en bättre implementering av förskolans läroplan och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:2878 av Annika Eclund m.fl. (KD):

41. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om föräldrars möjlighet att jämföra förskolor och tillkännager detta för regeringen.
42. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förstärka inspektionen av förskolan och tillkännager detta för regeringen.
43. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att öka tillgången på familjedaghem och tillkännager detta för regeringen.
45. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av fler öppna förskolor och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:2980 av Andreas Carlson m.fl. (KD):

4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om betydelsen av varierade barnomsorgsformer och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:3073 av Anna Kinberg Batra m.fl. (M):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utöka den allmänna förskolan till att gälla från två års ålder i stället för dagens tre år och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en bättre implementering av förskolans läroplan och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:3095 av Paula Bieler m.fl. (SD):

22. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att säkerställa att all förskolepedagogik som får offentligt stöd bygger på beprövad erfarenhet samt fokuserar på att skapa en trygg plats för barn att utvecklas till ansvarstagande unga individer men utan att i övrigt styra deras beteendemönster, och riksdagen tillkännager detta för regeringen.
25. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ålägga Skolverket och SKL att utforma nationella riktlinjer med krav på kommunerna att vidta sanktioner mot de förskolor som inte följer skollagens bestämmelser gällande kompetens, och riksdagen tillkännager detta för regeringen.
28. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda anledningarna till den minskade efterfrågan på dagbarnvårdare samt att införa nationella riktlinjer och tillkännager detta för regeringen.
29. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att låta anhöriga mot ersättning stå för viss barnomsorg och tillkännager detta för regeringen.
30. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att främja uppkomsten av fler föräldrakooperativ och tillkännager detta för regeringen.
36. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att inrätta nationella riktlinjer så att alla anställda inom barnomsorgen regelbundet ges information kring anmälningsplikten, och riksdagen tillkännager detta för regeringen.

2015/16:3225 av Anna Kinberg Batra m.fl. (M):

13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utöka den allmänna förskolan till att gälla från två års ålder i stället för dagens tre år och tillkännager detta för regeringen.